

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КОНСТИТУЦІЙНОГО, АДМІНІСТРАТИВНОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА
КАФЕДРА ГОСПОДАРСЬКОГО, ЦИВІЛЬНОГО ТА ТРУДОВОГО ПРАВА
ЄВРОПЕЙСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА
ПРЕДСТАВНИЦТВО В УКРАЇНІ

**Сучасний розвиток державотворення та
правотворення в Україні:
проблеми теорії та практики**

Збірник матеріалів

**III Всеукраїнської конференції студентів,
аспірантів і молодих учених**

11 березня 2011 року

ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ 20-РІЧЧЮ МДУ

За загальною редакцією

*члена-кореспондента НАПН України, доктора політичних наук, професора,
члена-кореспондента Філологічного товариства „Парнас ” Афінської академії,
члена-кореспондента Пелоританської академії*

К.В. Балабанова

МАРІУПОЛЬ - 2011

УДК 34(063)
ББК 67Я431

Матеріали III Всеукраїнської конференції студентів, аспірантів і молодих учених: Зб. тез наук. праць / За загал. редакцією К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2011. – 503 с.

Друкується за ухвалою Вченої ради економіко-правового факультету Маріупольського державного університету (протокол засідання Вченої ради економіко-правового факультету № 4 від 10.02.2011 р.).

Редакційна колегія:

Голова - Балабанов К.В., член-кореспондент НАПН України, доктор політичних наук, професор

Члени колегії: Баймуратов М.О., д. ю. н., проф. (заступник голови редакційної колегії); Буроменський М.В., д. ю. н., проф.; Волошин Ю.О. д. ю. н., проф.; Кіндюк Б.В., д.г.н., к.ю.н., проф.; Колосов Р.В., к. ю. н., доц.; Марченко М.М. д. ю. н., проф.; Ніколенко Л.М., к. ю. н., проф.; Олефір В.І., д.ю.н., проф., Сліденко І.Д., д. ю. н., доц.; Свірський Б.М. к. ю. н., доц.; Черних Є.М., к. ю. н., доц.; Годованик Є.В., ст. викл.

Збірник містить матеріали III Всеукраїнської конференції студентів, аспірантів і молодих учених, яка відбулася 11 березня 2011 року в Маріупольському державному університеті та була присвячена 20-річчю МДУ.

У матеріалах висвітлено актуальні питання сучасного державотворення та правотворення в Україні в умовах становлення та розвитку національної правової системи в галузях конституційного, цивільного, екологічного, господарського, трудового, фінансового, адміністративного, міжнародного права, господарського та цивільного процесів, а також загальної теорії та історії держави і права.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць, опублікованих у збірнику.

Бойко Ю.В.,
асистент кафедри
конституційного, адміністративного
та міжнародного права
Маріупольського державного
університету

СУЧАСНІ ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ СУБСИДІАРНОСТІ

Для досягнення співвідношення централізації та децентралізації, яке відповідало б реаліям сучасної України, тим цілям і завданням, які керівництво країни ставить перед державним управлінням, низку дослідників пропонують спиратися на низку принципів, чільне місце серед яких посідає принцип субсидіарності. Принцип субсидіарності є одним з наріжних каменів законодавства Європейського союзу і базовою вимогою Європейської хартії про місцеве самоврядування, тому теза про неможливість європейської інтеграції без впровадження субсидіарності доводиться величезною кількістю досліджень, і її можна вважати аксіомою.

У Конституції України зафіксований принцип відокремлює місцеве самоврядування від системи органів державної влади, але його реалізація не забезпечена відповідним розподілом повноважень у вирішенні місцевих питань, а також відсутність джерел фінансування для вирішення цих питань, які належать до компетенції місцевого самоврядування становлять актуальність сьогодення. Співвідношення місцевого самоврядування й держави повинне відбуватися на принципі субсидіарності, за допомогою якого вирішуватимуться питання розмежування функцій і компетенції між різними рівнями територіального управління.

Європейська хартія місцевого самоврядування закріплює в європейському законодавстві принцип субсидіарності як такий, що визначає розподіл повноважень різних рівнів публічної влади у державі [1, с. 246–254]. Як результат децентралізації державного управління та розбудови реального місцевого самоврядування розглядає принцип субсидіарності В.Токовенко. Субсидіарність наближує громадянина якомога ближче до процесу прийняття рішень, що свідчить про підвищення її значення в процесі управління [2, с. 136–137]. Субсидіарність передбачає достатньо високий рівень фінансової та адміністративної децентралізації, стверджує П.Свянєвич [3, с. 7].

Н.Глазунова розглядає субсидіарність як взаємодоповнюючу діяльність різних ланок влади та управління [4, с. 407]. Принцип субсидіарності – це результат необхідності узгодження інтересів різних рівней державного та місцевого управління, переконує С.Сироткін [5]. Принцип субсидіарності призначений для того, щоб максимально забезпечити вирішення на низовому рівні тих питань, які передавати нагору немає потреби [6, с. 58]. Крім того, за допомогою цього принципу відбувається формування компетенції кожного рівня влади, розподіл між ними повноважень, відповідальності й гарантії їхньої діяльності.

Поняття «субсидіарність» констатує, що місцеві умови та обставини не тільки різняться між собою, але й змінюються протягом певного відрізка часу. Тому обсяг послуг, що надаються, так само як і обсяг функцій місцевих органів управління повинен відповідати весь час змінюваним та оновлюваним потребам і умовам, враховуючи місцеві вимоги та побажання [7]. Субсидіарність, за переконанням І.Грицяка, не є статичною концепцією [8, с. 34].

Принцип субсидіарності полягає у тому що кожен громадянин має право брати участь в управлінні суспільними справами безпосередньо або через вільно обраних представників. Це стосується не тільки держави, але, зокрема, і менших сфер життя, які мають безпосередній вплив на конкретне повсякденне життя. Держава живе свідомістю громадян. Ця свідомість виражається, зокрема, в обов'язках громадян та у творчому характері їх діяльності у локальних територіальних організаціях. Субсидіарність є, таким чином, не тільки децентралізацією, її ще розуміють як і локальну автономію.

У розподілі компетенцій між державою і різними рівнями територіальних організацій, які складають державу, вищий рівень не повинен перебирати на себе ніяких компетенцій, які можуть виконуватись нижчим рівнем, принаймні, так само добре або у достатній мірі. Вищий рівень має право втручатись, надаючи допомогу, у справи нижчого рівня, лише якщо нижчий рівень до певного часу не в стані самостійно виконувати своє завдання задовільно; а як тільки проблема вирішується, вищий рівень повинен відразу відійти від справи.

Принцип субсидіарності виник в процесі розбудови Європейського Союзу та передбачав передачу на рівень Співдружності тільки тих повноважень, які не можуть бути виконаними національними урядами, або якість здійснення яких значно підвищується в результаті такої передачі та розподіл повноважень між ними, тому цей принцип було розповсюджено й на всі адміністративні рівні всередині держав Європейського Співтовариства (особливо - в федеративних державах). При цьому, розуміння принципу субсидіарності різниться включно до протилежного: в федеративних державах він сприймається як один з видів централізації (адже суверенні члени союзу віддають свої повноваження до центру), а в унітарних державах - як один з видів децентралізації (адже адміністративно-територіальні одиниці наділяються значними повноваженнями).

Необхідність практичної реалізації принципу субсидіарності в Україні для реалізації завдань європейської інтеграції широко визнається фахівцями. На їх думку, реалізація цього принципу в різній мірі може привести до утворення зовсім протилежних систем. В залежності від обсягу переданих повноважень може утворитися як централізована, так і децентралізована система.

Осмислення принципу субсидіарності стикається із стереотипами, що склалися у поняттях адміністративно-територіального поділу, повноважень органів влади, взаємної відповідальності, співвідношення централізації та децентралізації державного управління тощо. Сучасне його сприйняття відображає практику постійного процесу перерозподілу повноважень між управлінськими ланками. Сьогодні процес перерозподілу повноважень між рівнями управління вже не можна уявляти як статичну якість організаційно-управлінських структур. Поняття субсидіарності констатує, що місцеві умови та обставини не тільки різняться між собою, але й змінюються впродовж певного часу. Тому обсяг послуг, що надаються, так само як і обсяг функцій місцевих органів управління, повинен відповідати весь час змінюваним та оновленим потребам і умовам, враховуючи місцеві вимоги та побажання.

Використана література:

1. Самостійність місцевих влад та розподіл повноважень між ними: організація місцевого самоврядування відповідно до принципів Європейської хартії місцевого самоврядування: Матеріали міжнар. конф., м. Київ, 11 – 12 червня 2002 р. / Упоряд.: В.Кравченко, М. Пухтинський. – К.: Логос, 2002. – 263 с.
2. Токовенко В.В. Політичне керівництво і державне управління: проблеми взаємовідносин та оптимізація взаємодії: Моногр. – К.: Вид-во УАДУ, 2001. – 256 с.
3. Swianiewicz P. Foundations of Fiscal Decentralization. Benchmarking Guide for Countries in Transition. – Budapest: LGI/OSI, 2003. – 77 p.
4. Глазунова Н. Система государственного управления. – М.: ЮНИТИ–ДАНА, 2002. – 551 с.
5. Сироткин С. Не путать федерализм с бюрократической централизацией // <http://www.hrights.ru/text/b12/Chapter12.htm>
6. Багмет М.О., Євтушенко О.Н. Базові принципи діяльності територіальних інститутів управління в контексті Європейської хартії місцевого самоврядування // Наукові праці: Науково методичний журнал. – Т. 69. – Вип. 56. Політичні науки. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007. – С. 56-60.
7. Субсидиарность и пространственное развитие: Материалы комиссии по пространственному развитию Приволжского Федерального округа // <http://www.kprpfo.chat.ru/subs.html>.
8. Грицяк І.А. Право та інституції Європейського Союзу: Навч. посіб. – К.: «К.І.С.», 2004. – 260 с.

Бугаєва О.,
студентка III-го курсу
спеціальності «Правознавство»
Маріупольського державного університету

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕДУРИ СТВОРЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ПРАВНИЧИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ

У світлі об'єднання зусиль значної кількості всеукраїнських громадських організацій України протягом другого півріччя 2009 р. з метою ефективного лобіювання прийняття нового Закону України